

Радянський ПЕДАГОГ

ОРГАН ПАРТКОМУ,
РЕКТОРАТУ,
ПРОФСПІЛКОВИХ КОМПІТЕТІВ
ТА КОМПІТЕТУ ЛКСМУ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ
ІМЕНІ В. СТЕФАНІКА

Газета заснована 30 вересня 1988 року.

№ 8 (20)

28 ЛЮТОГО 1989 р.

Ціна 3 коп.

Подяка колективу

У колектив нашого інституту надійшла подяка від Івано-Франківського обласного відділення Радянського Фонду миру, в якій відзначається патріотична участь як викладачів, так і студентів у русі радянських прихильників миру. Яскраве підтвердження цього — їх добровільні внески: тільки у 1988 році колектив вузу перерахував у фонд понад 6.930 крб. Активну участь у цій благородній справі взяли студенти. Особливо відзначилися історичний, фізико-математичний та філологічний факультети.

Н. ЯСНА.

У парткомі інституту

На черговому засіданні партійного комітету інституту розглянуто питання про участь викладачів кафедр суспільних наук в ідейно-виховній роботі зі студентами на факультетах. Відзначалося, що партійна організація кафедр приділяє певну увагу питанням ідейно-виховної роботи на факультетах у відповідності зі своїми планами. Про це свідчать засідання політичних клубів, зустрічі за круглим столом з питань історії КПРС, політекономіки п'ятниці та ін. Однак недостатньо працюють комуністи суспільних кафедр за місцем проживання студентів, залишилася поза увагою робота комсомольських організацій факультетів, їх активу. На жаль, партбюро проявляло дуже мало власної ініціативи по наданню допомоги факультетам в організації ідейно-виховної роботи.

Партійний комітет вважає за доцільне розформувати партійну організацію кафедр суспільних наук, за-

кріпивши комуністів за парт-організаціями факультетів з метою їх більш ефективного використання в ідейно-виховному процесі зі студентами. Партгрупорги кафедр суспільних наук зобов'язано розробити конкретні плани участі кожного викладача в ідейно-виховній роботі на факультетах, проявляти ініціативу у розробці нових форм і методів проведення політзанять, єдиних політднів з урахуванням специфіки кожного факультету і запитів молоді. Враховуючи результати анкетування студентів, партком рекомендує у першу чергу комуністам кафедр проводити семінарські заняття, позааудиторні заходи у формі бесід, диспутів, круглих столів і т. д.; розробити тести і анкети для виявлення професійної придатності до викладання суспільних дисциплін. Партійним бюро факультетів регулярно заслуховувати звіти комуністів, а на засіданнях ради кафедр суспільних наук—

звіти викладачів, завідуючих кафедрами про їх внесок у підвищення ідейно-політичного рівня виховання студентської молоді.

На засіданні парткому розглянуто також питання про підготовку колективу інституту до роботи в умовах трьох семестрів. Зазначалося, що наш вуз експериментує виключення третього семестру у навчально-виховний процес за участю викладачів, органів народної освіти, комсомольського та профспілкових комітетів. Уже здійснено ряд заходів. Зокрема, рішенням ради інституту внесено зміни до навчальних планів, визначено спеціальності, курси і контингент студентів, які залучаються до експерименту; перенесено терміни проведення літніх навчальних практик на філологічному та музично-педагогічному факультетах. Затверджено завдання кафедр теорії і методики піонерської та комсомольської роботи, суспіль-

них, психолого-педагогічних наук по підготовці студентів до здійснення виховної роботи у літній період.

Разом з тим, відзначалося на засіданні, необхідно вирішити ще ряд питань для організації та успішного проведення експерименту. З цією метою партійний комітет зобов'язав парторганізації факультетів спільно з деканатами, комсомольськими та профспілковими бюро детально обговорити майбутню роботу і рекомендувати викладачів-методистів для постійного керівництва і методичної допомоги студентам у піонерських таборах, створити факультетські оперативні групи для організації третього семестру, до 10 березня забезпечити широке інформування студентів та викладачів вузу про підготовку до третього семестру.

На засіданні були розглянуті інші питання партійно-організаційного та ідейно-виховного характеру.

ЛЮДИ НАШОГО ІНСТИТУТУ

Фото В. Боб'яка.

● НА ТРИБУНУ ПАРТІЙНИХ ЗБОРІВ

Хто має право на визнання?

Різними шляхами приходимо ми до науково-педагогічної діяльності у вузі, надто в педагогічному інституті. Найпоширеніший, звісно, через аспірантуру, де навчаються переважно вчорашні студенти. Є серед них, певна річ, і талановиті, закохані в педагогіку люди. Однак нерідко трапляється (як не прикро це констатувати), що якраз рекомендовані в аспірантуру випускники особливого хисту до наукової і викладацької роботи не виявив, у студентські роки займався добросовісним зубрінням того чи іншого предмету. Правильно, що береться до уваги участь у громадському житті. Та коли дехто з випускників стає аспірантом лише тому, що був комсоргом групи, секретарем комсомольського осередку факультету або якось очолював студентський будзгін, доводиться тільки дивуватись.

І все ж, яким чином найбільш ефективно організувати підготовку молодого поповнення педагогічної науки, викладацького складу? Якоюсь мірою відповідь знаходимо на це в матеріалах Всесоюзного з'їзду вчителів, де прямо вказується на те, що

нині конче потрібно вдосконалювати відбір до аспірантури здібної молоді, насамперед за рахунок спеціалістів, які мають, як правило, досвід роботи в обраному науковому спрямуванні. Ідеться, власне, про давню відому: здібний фахівець-практик найбільш перспективний для оновлення корпусу науково-педагогічних кадрів. Отже, якщо нам серйозно турбуватися про поліпшення якісного складу викладачів, треба зробити так, аби випускник педвузу неодмінно йшов у школу, для чого, власне, його й готували. І тільки після виявлення свого педагогічного обдаровання він міг би дістати право на навчання в аспірантурі. Вважаю, що відірваність од реальної школи, можливо, одна із основних проблем викладацьких колективів.

Ще одне питання, що хвилює мене — спадкоємність науково-педагогічних кадрів. Відомо, що у творчих інститутах більшість педагогів мають свою майстерню. В ряді технічних вузів створені на виробництві кафедри, лабораторії. В одній особі наукового керівника

[Закінчення на 2-й стор.]

Знаючись: Лілія ЛАТИШЕВА—студентка III курсу факультету іноземних мов. Привітна, лагідна дівчина, приємна і щира у поведженні з товаришами. Останню сесію Лілія склала

на «відмінно». А ще — вона активістка інститутського клубу інтернаціональній дружби, член його агітбригади.

● ТОЧКА ЗОРУ

ПРОПОНУЮТЬ СТУДЕНТИ

Сьогодні відбудеться засідання вченої ради інституту, де вперше заслуговуватиметься питання, підготовлене її студентською групою, а саме: пропозиції щодо перебудови деяких аспектів навчального процесу в нашому вузі. Свої ідеї юнаки і дівчата попередньо обговорили на зборах групи — спільність тут досягалася в гострих суперечках, емоційних пристрастях тощо. Скажемо відразу: питання були слушними й цікавими, що, проте, не виключало елементу дискусійності. Та вони, на нашу ду-

Ігор ЧИЖ, IV курс історичного факультету: — Вважаю за необхідне встановити п'ятиденні заняття, оскільки нині діюча «шестиденка» дуже часто є переобтяжливою для студента. Тому пропоную суботу зробити додатковим вихідним, адже в цей день, будемо говорити відверто, по суті, в усіх студентських групах панує «чемоdannий» настрій, і відповідно спостерігається мінімальний коефіцієнт корисної дії як першокурсників, так і старшокурсників. Звісно, це не є основним аргументом моєї пропозиції. Як на мене, головне тут в тому, що протягом двох днів відпочинку можна надолужити прогаяне, незрозуміле в навчанні, приділити більше уваги са-

моді до занять тощо. Відчуваю, що в мого опонента виникає запитання, як за таких обставин вкластися в часові рамки семестру, як рівномірно розподілити в ньому велику й досить-таки напружену кількість лекційних і практичних годин? Гадаю, це можна вирішити, продовживши, наприклад, півріччя за рахунок сесійного місяця. А для екзаменів варто підшукати якийсь інший час або іншу форму.

Оксана ВОЙЦЕХІВСЬКА, III курс філологічного факультету: — Справді, сесійний місяць (їх навіть два — зимовий і літній) непотрібний. Спробую обгрунтувати свою думку. По-перше, це надзвичайно велике ро-

му, були б більш прозорливими й аргументованими, якби до них мав причетність широкий студентський загал, зрештою, професорсько-викладацький склад інституту.

Отож з метою обговорення ідей членів групи ми й пропонуємо їх читачам газети майже в тій послідовності, в якій вони прозвучали того дня на зборах, в якій розгорталася між студентами. Вони висловили свою точку зору на підняту проблему. Яка ваша з порушеного приводу!

зумове напруження для студентів скласти протягом трьох-чотирьох тижнів півдесяток іспитів, при цьому, зважте, складних і важливих. За такий порівняно короткий період часу годі всебічно осмислити і зафіксувати величезну кількість фактичного матеріалу. Подруге, ні для кого не секрет, що переважна більшість наших колег по-справжньому починає вчитися лише перед екзаменом, інакше кажучи, сесія стає для них тільки етапом здобування оцінки, але аж ніяк не знань. Отож вважаю, що іспити, які виносяться на сесію, варто складати протягом семестру. А для цього програму того чи іншого курсу слід вичитувати за 2—2,5 місяці. До речі,

в підготовці до екзамену дуже знадобиться той вихідний, який пропонує запровадити Ігор Чиж.

Іван ГАСЮК, III курс фізико-математичного факультету: — Що таке складання іспитів як не своєрідна гра в «щасливу лотерею»? Хіба не так? Витягнув білет з питаннями, на які знаєш відповіді, — ти на коні, витягнув той, на питання якого не даси відповіді, — отримуй те, що заслужив. Безперечно, такий критерій оцінювання якщо й можливий, то в усякому разі далекий від об'єктивності. Опріч- того, не сприяють їй існуючі ще серед студентства так звані «шпаргалки», благодяє запровадження у викладача позитивної оцінки тощо... Словом, я пропоную запровадити колективну форму складання екзамену. Спробую бодай коротко пояснити і викласти суть цього експерименту, зауваживши принагідно, що така форма екзаменування може застосовуватися у випадку, коли іспит усний. Так от, до аудиторії заходить одразу 10—15 студентів, викладач не пропонує їм білетів, а натомість ставить запитання, на основі яких і відбувається оцінювання знань студента. Часу на підготовку до відповіді обмаль, точ-

[Закінчення на 2-й стор.]

НА ТРИБУНУ ПАРТІЙНИХ ЗБОРІВ

Хто має право на визнання?

(Початок на 1-й стор.)

поєднуються таким чином і теоретик і практик. Як правило, до роботи в своїй майстерні, лабораторії вони залучають студентів, які мають можливість на практиці перевірити здобуті знання, стикатися з реальними проблемами життя.

А чому б і нам не закріпити за кожним з викладачів шкільний клас, в якому він вів би свій предмет? У такому разі перш за все відкривається перспективна можливість постійно вивіряти власні теоретичні виклади, конкретизувати наукову роботу. Клас для учителя вчителів — та ж лабораторія. Крім того, спілкування з педколективом допоможе постійно дихати атмосферою школи, знати її потреби, спрямовувати свої сили на вирішення саме тих питань, що їх підказує власна практика, досвід шкільних колег. Хоча, гадаю, при цьому виявиться, що не кожний із професорсько-викладацького складу наважиться на такий крок. Що ж, це стане достатнім приводом для роздумів про професійну придатність викладача...

Упевнений, застосування такої форми роботи буде сприяти і підвищенню якості навчання студентів. Адже вони зможуть систематично бувати в класах-лабораторіях, спостерігати, як їх викладач розказує на лекції втілює в життя.

Склад викладачів педінституту поповнюється, звісно, не тільки колишніми студентами — випускниками аспірантури. Є й інші шляхи, коли до вузу приходять (на жаль, порівняно рідше) вчителі-практики. Це особлива категорія педагогів, з якою, як на мене, зв'язано поки що більше проблем, ніж готових рішень.

Спробую обґрунтувати цю думку. Справа в тому, що тоді, коли випускник педвузу закінчує заклад і йде працювати до школи, контакти з ним, як правило, припиняються. Коли ж, набравшись практичного досвіду, він, сповнений задумів, планів, вирішує спробувати себе на науково-педагогічній ниві, то виявляється для інституту «незнайомцем» — його нікому рекомендувати в аспірантуру. Тим часом у школі працює немало талановитих спеціалістів, які могли б збагатити своїми, здобутими на практиці знаннями вищу педагогічну школу. Однак... спроби вчителя привертати увагу до свого досвіду зустрічають щонайменше зневажливо-прохолодне ставлення з боку науково-педагогічних працівників.

Що можна поставити на противагу такій усталеній практиці? Вочевидь, потрібна чітка система, що допоможе виявити серед учителів самородків, збагачувати їх досвід, робити

ї його надбанням широкого кола педагогів і згодом таких учителів запрошувати для викладання в інституті. Можливо, є резон створювати творчі об'єднання учителів-дослідників у масштабах міста, району чи області. Керівниками об'єднань можуть стати відомі вчителі-методисти (є серед них і з науковими ступенями або ті, хто займається науковою роботою). Така співпраця не тільки зба-

ТОЧКА ЗОРУ

(Початок на 1-й стор.)

ніше, майже немає, ведення якихось записів забороняється (аби запобігти використанню наперед приготовлених «шпаргалок»), оцінка кожному виставляється викладачем наприкінці екзамену-розмови і аргументується в присутності всієї групи. Отже, протягом 3—4-х годин таким чином можна ґрунтовно опитати всю академічну групу. До речі, таку форму оцінювання знань деякі викладачі практикують на колоквіумах і семінарах. Що це дасть? Насамперед, утвердженість у оцінюванні знань студента, виключатиметься тут будь-яка випадковість,

сько-викладацького складу інституту. Адже, будьмо відвертими, не в усьому ми праві, хоча все, про що сьогодні тут йшлося, вважаю цілком прийнятним і слушним. Зрештою, тут також потрібно враховувати й наш студентський освітній рівень. А він, погодьмося, не тільки не однаковий,

ко занижувати оцінки, а то й суб'єктивно підходити до виявлення рівня знань студента? Коли ж все-таки екзаматор намагається бути об'єктивним і ігнорує міністерську вказівку, виникають неприємні ситуації, як, скажімо, трапилося порівняно недавно на художньо-графічному факультеті.

Роксолана ВИННИЦЬКА: — За таких обставин тут потрібна участь усіх студентів, повторюю, усіх. Отоді кожен, залежно від його конкретного вкладу, матиме змогу отримувати відповідно й стипендіальну винагороду.

Оксана ВОЙЦЕХІВСЬКА: — Гадаю, ми підійшли до

ПРОПОНУЮТЬ СТУДЕНТИ

але й часто не відповідає тому рівневі завдань, вирішення яких беремо на себе.

Роксолана ВИННИЦЬКА, III курс факультету іноземних мов: — Мене, як і ба-

Ігор ЧИЖ: — Отож, щоб уникнути подібних історій у майбутньому, потрібно глибше продумати гнучку політику щодо цієї грошової допомоги студентам. Наприклад, підняти вимоги до екзаменованих, виріши-

дуже цікавої ідеї підготувати закон про студентство Івано-Франківського педінституту. Тобто розробити цілий кодекс обов'язків, прав, норм і положень, прийнятних для нашого вузу в умовах демократії і гласності.

Іван ГАСЮК: — Нам, думаю, варто не стільки розробляти, скільки удосконалити згідно з нинішніми перебудовними процесами уже діючий кодекс прав і обов'язків студентів-стефанівців.

Роксолана ВИННИЦЬКА: — Такий закон існує сьогодні в багатьох вузах країни. Хотілося б, аби в основі нашого лежали добрі традиції прикарпатського студентства, вихованців педагогічного. Ці традиції треба повсякчас берегти і примножувати.

Ігор ЧИЖ: — Отож пропоную не відкладати цю справу, як мовиться, в довгу скриньку, а на засіданні вченої ради інституту створити робочу групу, метою якої і була б підготовка цього документу. Добре було б, якби партійний комітет, ректорат підтримали нас у цьому.

Олександр ЦЕБАК: — Принагідно хочу зауважити, що постанови вченої ради інституту варто друкувати в нашій багатотиражці, як і публікувати там матеріали, зв'язані з діяльністю студентської групи цієї ради. Я певен, це сприяло б гласності, процесам демократизації в нашому інституті, поінформованості ширших кіл студентства про наболілі проблеми вузівського життя.

Андрій ВОРОБІЙОВ: — На наших сьогоднішніх зборах ми, звісно, зачепили тільки ряд моментів, що торкаються навчального процесу в інституті, лише ті питання, в розв'язанні яких ми можемо, ні — мусимо брати активну участь...

Ігор ЧИЖ: — Сподіваємося, що вони стануть предметом обговорення на засіданні вченої ради, будуть конкретизовані тощо. Ми ж лише хотіли загострити на них увагу. Думаю, це нам вдалося. Віряться, що й інші, менш важливі питання щодо активізації студентства в перебудові життя інституту будуть підняті і на засіданнях вченої ради, і на сторінках газети «Радянський педагог». Отож запрошуємо всіх взяти активну участь у цьому.

ОТЖЕ, пропонують студенти. І хай не в усьому вони достатньо аргументують свої положення, нехай іноді переважають тут емоції (все-таки молодість!), однак не можна не погодитися з ними, що перебудовні проблеми навчального процесу у вузі висунуті сьогодні на порядок денний, що кожного — студента чи викладача — повинно боліти за престиж і долю педагогічного, за підвищення рівня знань майбутнього вчителя, зрештою, за долю реформи нашої освіти.

Розмову записав О. ОЛЕКСЮК.

ПЕДВУЗ — ШКОЛА

Проблеми вирішують разом

Уже не перший рік триває співробітництво кафедри природничих та математичних дисциплін педагогічного факультету з учителями початкових класів середніх шкіл міста й області. От і нещодавно слухачі курсів підвищення кваліфікації взяли участь у науково-практичній конференції з проблем роботи вузу і школи, яка проходила на кафедрі.

На знімках: про роль праці в естетичному вихованні школярів на конференції виступив учитель Івано-Франківської СШ № 20 І. Р. Двілюк (фото вгорі зліва), проблемам методики викладання математики присвятила свій виступ доцент кафедри природничих та математичних дисциплін Р. В. Стефурак (фото вгорі справа). Зацікавлення виявили до порушених проблем учасники конференції (внизу).

Фото І. Перкатюка.

гати шкільну практику. Вона водночас сприятиме виявленню тих, хто може через аспірантуру чи «співшукатство» поповнити професорсько-викладацький склад інституту. А таких, принаймні на Прикарпатті, є десятки.

Вимоги, що пред'являються сьогодні до вчителів-практиків при вступі до аспірантури, вважаю завищеними. Неважко зрозуміти, наскільки складно скласти вчителю вступний іспит з іноземної мови, якщо він закінчив педінститут або університет декілька років тому і викладає у сільській школі фізику, історію чи математику.

Я, звичайно, торкнувся лише кількох аспектів поліпшення наукової роботи в інституті. Гадаю, вони, як і інші сторони цієї надзвичайно важливої справи, стануть об'єктом обговорення на партійних зборах.

Д. ЗАРІНЧАК.

нівлюватиметься, правильніше кажучи, ігноруватиметься «шпаргалка», нарешті, економітиметься час як студента, так і викладача.

Андрій ВОРОБІЙОВ, III курс філологічного факультету: — Хочу зауважити, що наші пропозиції у справі поліпшення системи екзамнування студентів вимагають ретельної перевірки на практиці, власне, вони не є догмою, а своєрідною спробою експерименту, як каже Іван Гасюк. Очевидно, його варто проводити спочатку на рівні академічної групи чи курсу (можна й факультету) і лише при позитивному результаті запроваджувати в усьому інституті. Принаймні тоді матимемо обґрунтований результат і він даватиме підстави для пропозиції провести експеримент на всіх факультетах разом. І ще одне — тут конче необхідна ділова допомога досвідченого методиста, допомога з боку професор-

гатьох студентів, хвилює розподіл стипендіального фонду. На сьогодні він здається недосконалим. Чому, приміром, й досі існує ліміт стипендій для нашого вузу, передбачений давно розробленою міністерською інструкцією? Виявляється, стипендіальним фондом можуть користуватися лише 72 проценти студентів, бо, власне, на стільки він і лімітований, матеріально розрахований, якщо так можна висловитися. Гаразд, а як же бути тоді, коли студентство педагогічного доб'ється 100-процентної успішності і всім треба буде виплачувати стипендію? Як же ж бути тоді з 28-а відсотками? Адже вони також заслужили стипендіальної нагороди. Невже тут інструкція виявляється здоровою від людського глузду...

Олександр ЦЕБАК, III курс історичного факультету: — Чи не звідси починається прагнення викладача не порушувати усталеної роками інструкції — всіля-

НЕЩОДАВНО ЦК Компартії України розглянув питання «Про розробку республіканської програми розвитку історичних досліджень, поліпшення вивчення та пропаганди історії Української РСР». У прийнятій постанові відзначається, що в умовах помітного поживлення духовного життя радянського народу закономірно зростає інтерес до подій минулого, загострюється потреба в науковому переосмисленні історичного досвіду, підвищується соціальна роль історичного знання.

Що ми знали досі про історію нашої республіки, нашого краю? Мізер, втиснутий у рамки брошури, який є шкільний підручник з історії УРСР. Ті, хто займався глибоким вивченням минування, краєзнавці, яким часто належало самим досліджувати історичні сторінки області, району, міста чи села, вик-

— Володимире Васильовичу, чільне місце у Ваших історичних дослідженнях займає вивчення життя Олександра Довбуша, його антифеодалної боротьби. Це, по суті, вивчення історії рідного краю...

— Це справді так. Ще в молоді роки я зрозумів, що через краєзнавство ми можемо виховувати в учнів, студентів любов до отчої землі. Проблема цю вважаю складною, надто зараз. Якщо ми не знаємо свого порогу, ми забуваємо, хто ми є. А якщо по правді, то так воно у нас і велося. Тільки у 1987 році зможуть відбутися перша Всесоюзна краєзнавча конференція. Проблема краєзнавства піднімалася досить гостро. Адже з рідним краєм пов'язане все. Людина повинна знати, хто вона і звідки, завше пам'ятати про свій родовід, коріння своє.

— Володимире Васильовичу, Ви — голова секції пам'яток історії при правлінні обласної організації Українського товариства охорони і збереження пам'яток історії та культури, діяльність якого сьогодні набирає особливий ваги.

— Так, я вжджу до цього товариства з перших днів його заснування. І вважаю це своєю другою основною роботою. Я й у Львові працював головою секції пам'яток історії. Протягом 1966—75 років незмінно вивчав усі забуті історичні місця й пам'ятники не тільки Львова, а й області, Прикарпаття. Опублікував у газетах, журналах «Жовтень» сотні статей, присвячених в основному збереженню і відновленню історичних пам'яток.

Свого часу у нас йшла досить оригінальна боротьба: скидати хрести з храмів, церков. Це було свого роду розгортання атеїстичної роботи. У народі той період так і називали: коли валили хрести. На той час багато наших бюрократів, чиновників не вміли розрізнити культове від історичного значення пам'ятника. Ось приклад. У 1848 році була ліквідована паниця. У багатьох місцевостях на честь цієї події силами народу споруджувалися пам'ятники. Звичайно, якщо в селі — то на найкращому місці. Закопували у землю плуг, список останніх повинностей, садили дуб чи липу і вінчали місце хрестом. На той час інакше і не могло бути. Згадайте хоча б відомий вислів класиків марксизму-ленінізму про те, що завжди під релігійною оболонкою були політичні протести. У наш же час, особливо в 50-і—60-і роки, ці пам'ятні знаки почали ліквідувати. Чи треба доводити, що у церквах зосереджені неочіненні скарби історії та культури. Друга сторона проблеми

— це народні літописи, з якими, на жаль, у нас мало хто рахується. Свого часу мені до рук потрапило безліч документальних матеріалів, записів сільських літописців. Це величезна проблема, яку я спробував підняти на сторінках «Прикарпатської правди» у статті «Свідчення народу» (1988 р.). Та чомусь деякі керівники особливо по селах, не цікавляться цими літописцями, не дбають про місцеві пам'ятники. Візьму для прикладу село Росілля Богородчанського району. Тут з давніх часів

ликали у нас повагу й захоплення, бо в глибині душі вони добре пам'ятали одну істину: «Скажи мені, як ти поводишся зі своїм минулим, і я передречу тобі твоє майбутнє».

...Володимир Васильович Грабовецький до минулого все своє свідоме життя ставився з особливим трепетом, глибокою повагою... Нині у творчому доробку доктора історичних наук, професора нашого інституту В. В. Грабовецького понад 500 наукових і науково-популярних праць з історії України, виданих окремими книгами, надрукованих у наукових збірниках, журналах і газетах. Основні дослідження вченого носять науково-краєзнавчий характер, значна їх частина стосується пам'яток історії та культури.

— Володимире Васильовичу, чому, на Вашу думку, так сталося, маю на увазі, звідки взявся нігілізм у наших сучасників?

— Виховалося ціле покоління людей, які з періоду сталінських репресій, періоду застою не звертали уваги на ці проблеми. Багато чого було лише на словах, а на ділі не виховували справжньої любові до того, що є найближчим до тебе, твоєї сім'ї, історії, традиції. Чомусь вважали, що ті традиції — це патріархальщина. (Це був модний вислів у чиновників: «Не

і що робити, як, по суті, проводити на місцях оце духовне життя».

Далі. У міністерських відділах, як на мене, сидять люди, які зовсім не дбають про нормальне планування читання різних лекційних курсів. Скажімо, на першому курсі історичне краєзнавство читати можна, але допоміжні історичні дисципліни, вважаю, доцільно читати на старших курсах, коли студенти володіють певним багажем знань. Боюся, що програму для студентів-істориків затверджують міністерські функціо-

і на інших гуманітарних факультетах. Це, до речі, не тільки у нас. Так є у Вірменії, Грузії, у Прибалтиці. У нашому республіканському Міністерстві народної освіти йде підготовка до того, аби поширити даний курс.

— А що робиться тут, на місці, поки, як то кажуть, вирішать нагорі?

— Завідуючий кафедрою професор О. Ю. Карпенко написав листа у ЦК Компартії України з проханням розширити лекційний курс. Це буде запроваджено, мабуть, з наступного навчального року. Поки що ж я, приміром, читаю період феодалізму на Україні — 26 годин. Вісім століть за 26 годин! Що можна прочитати?

Донедавна прогресувало якесь таке спрощення. Для вчителів у 60-х роках був підручник з історії УРСР. Але у шкільній програмі питань з історії республіки не знайдено, окрім визвольної війни і возз'єднання України з Росією та возз'єднання 1939 року. І все. Тепер питання ставиться таким чином, щоб школярі вивчали якомога більше республіканського, місцевого історичного матеріалу. Сьогодні у школі по 13—15 годин відведено темі «Наш край». Але й досі робляться заміни, а місцеві факти не вивчаються. Це ми спостерігаємо, зокрема, у сільських школах, коли вчитель-історик, пропрацювавши понад 20 років, не має навіть картотеки, володіє дуже мізерними даними, виявляє байдужість!

Місцевий матеріал, вважаю, треба вміти обов'язково включити у навчальну програму. Наша кафедра якраз підготувала два видання методичних вказівок для вчителя-історика. Окрім цього, я видаю брошуру «Як підготувати історичне краєзнавство. Практичні та семінарські заняття», бо дуже важливо дати навички краєзнавчої роботи на семінарах.

— Це потрібна, як на мою думку, брошура. Вона, гадаю, дасть поштовх здоровим силам громадськості і області більш широким фронтом розгорнути роботу по вивченню краю, відновленню історичних та культурних пам'яток, а їх ще так багато у запущеному стані...

— От власне й біда в тому, що формальне шефство над пам'ятниками у нас існує, але дійової роботи нема. Ми повинні позбутися такої бюрократії, підняти справу самої ініціативою. Все це повинно бути відображено у нашій пропаганді. Адже наскільки духовно зрілою має бути людина, щоб змогла сама взятися за впорядкування історичної могили, відновлення пам'ятника і т. д.

— Чому б, скажімо, не взятися за це відновлення студентам-історикам, за прикладом юних слідопитів?

— Боюся, що самим студентам не під силу це, тут потрібні й наші сили — досвідчених істориків. Бо зберегти пам'ятник можна тільки тоді, коли знаєш його історичну цінність, вмієш його оцінити.

— А чи є у нашому місті такі пам'ятники, які ще досі не оцінені і над якими варто працювати краєзнавцям?

— Надзвичайно болюче питання. У нашому місті працює п'ять докторів історичних наук, понад

50 кандидатів... А ми історії Івано-Франківська не маємо! Напханської історії. Ось львів'яни можуть похвалитися: вони мають видані до 700- і 725-річчя книжки. Випустила книгу Волинь, готує її Поділля. А ми не маємо навіть монографії. То що можна говорити про пам'ятники, які у нас не вивчаються.

Так, почну з давнього періоду: археологічна лопата не вирила ще жодної скіфської землі, аби встановити, які культурні шари залягають у нашому краї. Немає у нас постійно діючої прикарпатської експедиції, що є величезним недоліком нашої археологічної науки. Навіть на облік не взяті всі зони, археологічні об'єкти. Шойно все це почало готуватися.

У середньовіччі наше місто було великою фортецею, однією з краєвих Європи. Ми не маємо й досі її панорами, а потрібно б відтворити.

Історія? Лише до 325-річчя міста я опублікував серію статей в обласних газетах. Та їх не можна видати брошурою. У нас взагалі скрутне становище з видавничими справами. Видавництво «Карпати» мало уваги приділяє нам у цьому питанні, а ми вдовольняємося маленькими довідниками типу «Радянське Прикарпаття». Наші обласні керівники справедливо ставили питання про створення прикарпатського видавництва, щоб навіть подібні півники видавати на місці, що, звичайно, стало б добрим поштовхом до вивчення і пам'яток, і нашої міні-архітектури.

Ось ми ліквідували кладовище по вулиці Радянській. Свого часу я й мої товариші піднімали питання про те, щоб зберегти 30 могил тих людей, які вартують того, впорядкувати їх. Адже у нашій міні-архітектурі представлені і віденська, і празька, і варшавська, і римська школи. Тому була така пропозиція: вивезти ці надгробники за місто і зберегти, як пам'ятники міні-архітектури. Та до пропозицій істориків, краєзнавців функціонери від культури поставилися байдуже.

Ще один прикрий факт. У Станіславській міській ратуші був четвертований соратник Олекси Довбуша Василь Баюрак, але досі немає тут пам'ятної дошки. Неодноразово піднімав це питання, давав довідки товариству. Та ставляться до цього формально.

А чому наші вулиці не названі, наприклад, іменами Баюрака чи Івана Капушца — того першого парламентарія з села Підгір'я, який виступав на захист селян? Частково друкуються історія вулиць, але, вважаю, варто було б залишити певну кількість назв вулиць по професіях, як було колись.

Зараз гостро стоїть питання про встановлення у місті пам'ятника Іванові Франкові. Дивно, що досі його нема. Я вважаю, що найперше, що ми повинні зробити, — це поставити пам'ятник Каменяреві, пам'ятник Шевченкові, іншим видатним людям, які тут діяли. Не все у нас гаразд і з пам'ятниками революційної, бойової і трудової слави Прикарпаття.

Розмову вела
Н. БОДНАРЧУК.

Фото В. Боб'яка.

«Людина мусить знати

збереглася одинока солеварня — пам'ятник техніки. Колись же Прикарпаття було центром солеваріння і жило навіть всю Русь. До нашого часу збереглася тільки ця солеварня. Та голова сільвиконкому, хоча за фахом історик, ліквідував її. Перед тим мені вдалося зробити зарисовки з натури, опублікувати у Богородчанській районній газеті статтю «Таємниця солеварної бані», однак це її не врятувало. І досі не можу зрозуміти, навіщо знесли? Адже якщо ми так безболісно будемо ліквідувати літописи й пам'ятники, то з чим залишимося? Це не може не хвилювати мене як історика

— ...Може, це надто гучно..., але щодо факту знищення солеварні, як тільки одного з численного ряду... приносяться в жертву історія ради примх чиновників від влади, дилетантів, хто відмітає все, не розібравшись.

— Так, так. Звідси впливає ще одна важлива, на мою думку, проблема: вміння дослідити пам'ятники. Це значною мірою стосується нас, істориків. Ось я читаю на першому курсі історичного кількя дисциплін, зокрема, лекції з історичного краєзнавства. Розповідаю про цікаві речі! Але спостерігаю, що дуже незначна частина студентів слухає з інтересом, хоче знати. А більшість чомусь пасивні. Таке нігілістичне ставлення не може не насторожувати. Хочу процитувати у зв'язку з цим слова М. С. Горбачова, сказані ним на зустрічі з діячами науки і культури: «Наш народ ніколи не погодиться... з нігілістичним ставленням до минулого, до всього, що пережито, зроблено за життя попередніх поколінь. Ми не можемо допускати нігілізму щодо культури, традицій, історії». Як прекрасно сказано! Оце, що якраз і є каменем спотикання в перебудові (в галузі культури), яке потрібно перебороти.

Отчий поріг...»

займається патріархальною). Але треба розібратися, що таке патріархальщина. Це ж традиції, створені самим народом у глибині віків, вони живлять народ. Завдяки ним народ може зберегтися як нація. Якщо ж втрачати їх, то втрачимо те головне, що є критерієм нашого життя. І тому впевнений, нинішньому поколінню необхідно наново відкривати усю свою минування. Щодо підготовки студентів-істориків, мені здається, що Міністерство народної освіти повинно загострити тут особливу увагу, щоб майбутні фахівці могли глибоко перейнятися отією історичною пам'яттю, а не просто вивчати курс заради формалізму. Я завжди казав студентам: ви прийшли сюди не заради залку. Головне, щоб ви вивчили методику питання і пізніше знали, як

нери, які ніколи не працювали у вузі.

— Володимире Васильовичу, Ви говорите про певні курси, дисципліни. А що стосується читання курсу історії УРСР, адже ваша кафедра так і називається — кафедра історії СРСР та УРСР...

— Курсу історії УРСР навіть не було у нас донедавна. Говорю про це з болем у серці. Хоча кафедра, як ви зауважили, і називається так. Диву даєшся, але вважалося, що це: «особливості республіки». І скоротили курс історії України до мінімуму, а був такий період у попередні роки, що на нього виділяли всього 15 лекцій. Не можу уявити, як студент, закінчуючи історичний факультет, не знає історії тієї республіки, де живе і вчиться. Тільки тепер почали про це відверто говорити. Ввели читання курсу історії УРСР

ДО 175-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

ВОІСТИНО, щось символічне є в тому, що в рік святкування 175-річчя від дня народження Великого Кобзаря в Києві відбулася установча конференція Товариства української мови імені Т. Г. Шевченка, в роботі якої взяли участь і делегати від Івано-Франківщини. Це ще один штрих, ще одна деталь оновлення всього нашого життя в період перебудови. Найближчим часом Верховна Рада УРСР розгляне проект закону про статус державності української мови на території республіки. Це означає, що українська мова стане мовою пріоритетною на Україні, але не на шкоду мовам національних меншостей, які проживають серед нас; навпаки, робитиметься все, щоб і росіяни, і євреї, і татари, і греки, і всі національності мали змогу розвивати свої мови, навчалися рідними мовами в школах. У обласних центрах уже створені Товариства культури і мови різних національностей, як от Товариство єврейської культури імені Шолома Алейхема. Зрозуміло, що в цей період Товариство україн-

ської мови імені Т. Г. Шевченка покликане сприяти збереженню та дальшому розвитку української мови в республіці, утверджувати її на всіх ділянках суспільного життя, берегти й розвивати на-

ближчим часом відбудеться обласна установча конференція. Організаційний комітет, до складу якого входять і представники педінституту, на своєму першому засіданні ухвалив звернутися до

Як відомо з преси, телебачення й радіо, головою Товариства української мови імені Т. Г. Шевченка став наш земляк, відомий український радянський поет Дмитро Павличко. Хто увійде до керівного складу в нашій області й у районах, покаже майбутня конференція. Отже, до праці, товарищи!

Тимчасова адреса Товариства: 284000, м. Івано-Франківськ, вул. Тараса Шевченка, 95, тел. 2-30-06. Обласна організація Спідки письменників України.

С. ПУШІК.

Член Головної ради Товариства української мови імені Т. Г. Шевченка, голова обласного організаційного комітету, керівник інститутської літературної студії «Зав'язь».

Імені Кобзаря

населення Івано-Франківщини з пропозицією створювати осередки Товариства української мови в усіх селах і містах, у колгоспах і радгоспах, в навчальних закладах і установах — всюди, де вважається за потрібне створення таких осередків з тим, щоб на обласну конференцію були делеговані найактивніші члени Товариства.

Тепер таке Товариство в нашій області створюється. Діє організаційний комітет, до якого входять науковці, літератори, інженери, партійні, господарські та культпрацівники Прикарпаття. Най-

населення Івано-Франківщини з пропозицією створювати осередки Товариства української мови в усіх селах і містах, у колгоспах і радгоспах, в навчальних закладах і установах — всюди, де вважається за потрібне створення таких осередків з тим, щоб на обласну конференцію були делеговані найактивніші члени Товариства.

Снага до творчості

Петро Прокопів — професійний художник, закінчив Львівське училище прикладного мистецтва імені Івана Труша, працює в Івано-Франківському художньо-виробничому комбінаті. Але як людина глибоких творчих начал, невгамовної вдачі, що прагне постійного самозбагачення й пізнання, він вирішив здобути вищу педагогічну освіту. Нині П. Прокопів — студент-заочник III курсу художньо-графічного факультету нашого інституту.

А ще у митця є захоплення. Воно, правда, тісно пов'язане з професійною діяльністю, однак цілком самостійне. Це створення екслібрисів. Чільне місце в їх тематиці займає шевченкіана.

— Будь-якого митця, — вважає П. Прокопів, — не може не хвилювати образ Кобзаря, його безсмертні твори, гордий революційний дух. Особистість Шевченка наклала свій поштовх на мою творчу роботу, з якої виникло все нове переосмислення і великого образу, і життя в цілому.

Як і кожна прогресивна людина, а тим більше художник, П. Прокопів не міг не відгукнутися на Шевченків ювілей — 175-річчя з дня народження. Окрім створеної ним серії екслібрисів, він став ініціатором Всесоюзної виставки екслібрисних творів, присвяченої ювілею Кобзаря, яка готується до відкриття у лі-

тературному музеї Прикарпаття.

— У ній візьмуть участь понад 200 авторів, — розповідає П. Прокопів. Це представники з Москви, Ленінграда, Томська, Горького, Братська, Анадира, багатьох обласних центрів України. Тільки сам перелік географічних назв свідчить про популярність Великого Кобзаря серед наших сучасників.

Свою шевченкіану в екслібрисах представляють й іванофранківці. Серед них професійні художники М. Вітушинський, О. Гнатюк, М. Царапін, а також любитель — лікар Є. Горельчик, військовослужбовець В. Куравський, інженер Ю. Процан, для яких цей давній і разом з тим молодий вид мистецтва та образи Кобзаревих дум стали поштовхом до творчості.

Н. АРКАДЬЄВА,
На фото: П. ПРОКОПІВ;
екслібрис його роботи, присвячений Кобзареві.

Радимо прочитати

У фонд бібліотеки нашого інституту надійшла нова література.

Слепцов Н. С. і др. Молодець і науко-технічний прогресс. — К.: Молодь, 1988. Книга висвітлює роль та місце комсомолу, молоді у прискоренні темпів науково-технічного прогресу, розкриває зв'язок сучасної науки і техніки з діяльністю молодого людини, його духовним світом.

Кондрашова Л. В. Внеаудиторна робота по педагогіці в педагогічному інституті. — Київ—Одеса: Вища школа, Головне видавництво, 1988. Навчально-методичний посібник подає інформаційний ма-

теріал з основних напрямів позааудиторної роботи з педагогіки. Його призначення — озброїти студентів знанням форм та методів підготовки і проведення виховних заходів.

Окунев А. А. Спасиво за урок, діти! О розвитку творчих способностей учасників — М.: Просвещение, 1988. Автор, учитель-методист з математики, визначає шлях творчих пошуків, які ведуть до успіхів у навчанні. В книзі розкривається «технологія» стосунку учителя з класом, демонструються різні варіанти його організаційної діяльності.

Н. МОРОЗОВА,
Старший бібліограф.

Оголошення

Всім шанувальникам футболу!

У нашому інституті створюється клуб уболівальників Київського «Динамо» (Філія).

Члени клубу:

— отримують посвідчення, клубу і значок;
— зможуть відвідати матчі за участю київського «Динамо»;

До вас придуть ваші кумири: В. Лобановський, О. Михайличенко, О. Протасов, П. Яковенко, І. Ярмчук, інші гравці команди.

Серед членів клубу буде розповсюджуватись атрибутика і бюлетень «Д» «К».

Членство дає доступ до клубних матеріалів та відеозаписів найцікавіших матчів, зокрема, буде надана можливість переглянути турнір збірної СРСР у Західному Берліні та численні тематичні збірники.

Щоб стати членом клубу, потрібно зробити річний внесок: для студентів — 5 крб, для викладачів — 10 крб, на рахунок 609760. Печерського відділення Житлосоцбанку м. Києва, МФО 322090. Хто хоче зберегти свій час, може зробити це прямо в інституті в аудиторії 617 щодня з 10.05 до 10.35 і з 12.10 до 12.30. Квитанцію зберігайте до одержання значка і членського квитка.

Ті, хто бажає докладніше дізнатися про перспективи діяльності клубу шанувальників «Динамо», може звернутися до «Спортивної газети» [11 лютого 1989 року].

Спішіть робити перекази! Щоб організувати філіал, потрібно не менше 50-ти членів!

ІНІЦІАТИВНА ГРУПА.

СТУДЕНТОВІ дуже зручно користуватися інститутською бібліотекою, у якій спеціально добираються книги за профілем вузу згідно з вимогами навчальних програм. Нині наша бібліотека налічує близько 560 тисяч примірників книг і журналів, тематика яких відповідає специфіці існуючих факультетів.

До послуг читачів — широко представлена суспільно-політична, соціально-економічна, психолого-педагогічна, фізико-математична література, видання з історії мовознавства, літературознавства, спорту тощо. Значну частину фонду становлять твори класиків марксизму-ленінізму, науково-монографічна література, підручники і навчальні посібники, довідкові та періодичні видання за багато років. У фондах бібліотеки є багато рідкісних видань 18—19 століть. Щороку ми одержуємо близько 30 тисяч примірників книг і журналів.

Запис до бібліотеки проводиться на підставі студентського квитка і паспорта. Після заповнення реєстраційної картки отримується читацький номер, який заноситься до студентського квитка. Він дійсний для всіх відділів бібліотеки. Видача літератури можлива тільки після пред'явлення студентського квитка.

Ви повинні дбайливо ставитись до бібліотечних видань, не підкреслювати тексти, не виривати сторінки. Пам'ятайте, що за кожну загублену або зіпсовану книгу ви несете матеріальну відповідальність у десятикратному розмірі вартості неповерненого видання, або повинні замінити його рівноцінним. Обов'язково слід здати всю літературу в кінці навчального року. Студенти-боржники позбавляються права одержання книг у новому навчальному році. Наша бібліотека має кілька відділів. Навчальну та методичну літературу можна одержати додому

на учбовому абонементі, твори художньої літератури — на абонементі художньої. Підручники видаються строком на навчальний рік, твори класиків марксизму-ленінізму — на один місяць, науково-популярна та художня література — на 15 днів. Видання, відсутні у нашій бібліотеці, можна одержати на тимчасове користування із фондів інших великих бібліотек країни по міжбібліотечному абоне-

консультує бібліотекар

Надійний друг і помічник

менту. Для цього потрібно заповнити спеціальний бланк-вимогу, який можна взяти у відповідального за МБА.

Велику допомогу у навчальній роботі вам надають читальні зали, в яких знаходиться вся необхідна наукова, методична література, газети і журнали, а також бібліотеки навчальних кабінетів, де зосереджена основна література відповідно до профілю кафедри.

Бібліотека має чотири студентські читальні зали. У першому — література психолого-педагогічних наук, у другому — видання, що стосуються інших наук. Окрім читального залу у гуртожитку № 5, а також зал музично-педагогічної літератури. У цих можна одержати все для підготовки до семінарських та практичних занять, для написання реферату чи курсової роботи. Під час проходження педпрактики тут можна підготуватись до проведення уроку, бесіди з учнями з певної теми, до організації позакласної роботи, масових заходів у піонерських таборах.

У нашій бібліотеці є відділ довідково-бібліографічної роботи, у розпорядженні якого — великий фонд довідкової, енциклопедичної літератури, словники, різні бібліографічні покажчики. Бібліографи можуть бути для вас першими помічниками і порадиниками у доборі будь-якої літератури.

Особливе місце в бібліотеці займає каталог. Це покажчик друкованих творів, які є у наших фондах. Його мета — надати допомогу у доборі та одержанні книг. Саме тому каталоги називають дзеркалом бібліотеки та її путівником. Каталог складається з карток, що включають основний бібліографічний опис видання. Вони можуть бути згруповані різними способами. Залежно від цього каталоги відрізняються один від одного.

Алфавітний та систематичний каталоги, картотека газетно-журнальних статей та допоміжні картотеки утворюють цілу систему довідково-інформаційного апарату. Провідне місце займає алфавітний каталог, у якому картки розташовані в

порядку алфавіту перших слів опису, і тому, орієнтуючись на нього, можна легко дізнатися, чи потрібне вам видання є в бібліотеці, а якщо є, то в якому фонді воно знаходиться.

При заповненні читацької вимоги на книгу треба звертатись до алфавітного каталога, де на карточці у лівому верхньому кутку зазначено шифр видання. У систематичному каталозі література розташована залежно від змісту. Власне по ньому й можна виявити, з яких галузей знань і які саме книги є в бібліотеці. В разі непорозуміння, треба звернутись до чергового бібліографа.

Для вас, шановні студенти, дуже важливо навчитись правильно використовувати всі можливості бібліотеки. Однією з умов наукової організації розумової праці є уміння користуватись бібліотекою та бібліографією, що значно скоротить витрати часу, підвищить ефективність вашої навчальної та наукової роботи.

Р. СТАРОСТЕНКО.

Завідуюча бібліотекою інституту.